

VIRTUÁLNÍ HOSPITACE

Sledování vybraných aspektů komunikace ve výuce

Tento projekt je spolufinancován Evropským
sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sledování a analýza komunikace ve výuce (vybrané aspekty)

- video je v tomto případě patrně nejdokonalejším záznamem (nikoli ovšem zcela dokonalým!)
- videozáznam „potírá“ negativní účinky času (zkreslení, zapomnění,...)
- videozáznam umožňuje opakované a zacílené sledování vybraných jevů (stejných či odlišných)
- vybrané aspekty (z mnoha možných a důležitých):

učitelovy otázky

zpětná vazba učitele

Videoukázky

Fyzika: Setrvačnost
Mgr. Šárka Kvasničková
Gymnázium Na Zatlance 11, Praha

23. 11. 2010

Fyzika: Magnetické pole vodiče s proudem
Mgr. Monika Morávková
Gymnázium T. G. Masaryka, Litvínov

21. 2. 2011

Fyzika: Měření rychlosti zvuku
RNDr. Miroslav Jílek, Ph.D.
Gymnázium Polička

23. 3. 2011

Učitelovy otázky kladené žákům ve výuce

Požadavky na učitelovy otázky (Mareš, Křivohlavý, 1989 a 1995):

- věcná správnost, odborná přesnost
- jazyková správnost
(*Buňka se nám barví jak? Toto slovo ve větě bude ...*)
- srozumitelnost
(*X rozvleklost; zmatené sdělování*)
- jednoznačnost
(*X více otázek najednou; několikerý výklad jedné otázky*)
- přiměřenost
(*X příliš jednoduché; příliš obtížné*)

Učitelovy otázky kladené žákům ve výuce

Zamysleme se nad učitelovými otázkami v následujících videosekvencích:

1 [Virtuální hospitace: Fyzika – Magnetické pole vodiče s proudem](#) (kap. 3, 00:00 – 02:30)

2 [Virtuální hospitace: Fyzika – Magnetické pole vodiče s proudem](#) (kap. 4, 02:25 – 03:36)

→ Diskutujme, které z výše uvedených požadavků byly, příp. nebyly splněny.

→ Položme si další otázky...

Učitelovy otázky kladené žákům ve výuce

Další otázky a možná inspirace:

Jak „moc“ dbát na odbornou správnost?

Jak „moc“ lpět na jazykové správnosti?

Na čem závisí (čím je dána) srozumitelnost učitelových otázek?

*Jak formulovat otázky, které budou s velkou pravděpodobností
pochopeny jednoznačně?*

Je účelné pokládat vždy jen jednoznačné otázky?

Na základě čeho vybírat přiměřené (čemu?) otázky?

*Které faktory mohou způsobit, že učitel dostává neuspokojivou
odpověď?*

...

Zpětná vazba, kterou dává učitel žákům

Některé typy **zpětné vazby** (Mareš, Křivohlavý, 1989 a 1995):

- souhlas, pochvala
- nesouhlas, výtky
- částečný souhlas, částečný nesouhlas
- jednoduchá pozitivní odpověď (učitelské „echo“)
- jednoduchá negativní odpověď
- částečně pozitivní, částečně negativní odpověď
- pozitivní zpětná vazba doplněná vysvětlením
- negativní zpětná vazba doplněná vysvětlením
- doplnění původní odpovědi rozvedením
- doplnění původní odpovědi zpřesněním, zúžením
- vyžádání jediné odpovědi, jediné alternativy
- vyžádání dalších odpovědí, alternativ
- přechod k jinému tématu

Zpětná vazba, kterou dává učitel žákům

Identifikujme ve videosekvencích příklady zpětné vazby, kterou dává učitel(ka) žákům:

3 Virtuální hospitace – Fyzika: Setrvačnost

(kap. 2, 04:05 – 06:34)

4 Virtuální hospitace – Fyzika: Měření rychlosti zvuku

(kap. 4, 04:11 – 06:50)

→ Pokusme se tyto příklady zařadit do výše vymezených typů.

→ Navrhňeme ve Vámi zvolených případech jinou vhodnou variantu zpětné vazby.

→ Položme si další otázky...

Zpětná vazba, kterou dává učitel žákům

Další otázky a možná inspirace:

Jsou mezi typy zpětné vazby některé, které jsou hodnotnější (účelnější, nosnější, ...) než jiné?

Preferujete Vy osobně některý z uvedených typů?

Jak „moc“ je zpětná vazba vázána na kontext výuky? Může být určitá zpětná vazba chápána v různém kontextu (skupina žáků, učivo, ...) odlišně?

Existují situace, kdy je vhodné se vyvarovat určitému typu zpětné vazby?

Literatura

- Janík, T.; Miková, M. *Videostudie: výzkum výuky založený na analýze videozáznamu*. Brno: Paido, 2006.
- Janík, T.; Minaříková, E. a kol. *Video v učitelském vzdělávání: teoretická východiska, aplikace, výzkum*. Brno: Paido, 2011.
- Mareš, J.; Křivohlavý, J. *Komunikace ve škole*. Brno: CDVU MU, 1995.
- Mareš, J.; Křivohlavý, J. *Sociální a pedagogická komunikace ve škole*. Praha: SPN, 1989.
- Průcha, J. (ed.) *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. (zejména s. 189-193)

Děkuji za pozornost

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ